



Miljø- og
Fødevareministeriet
Naturstyrelsen

Natura 2000- plejeplan

for lysåbne naturtyper og arter
på Naturstyrelsens arealer
2. planperiode 2016-2021
i Natura 2000-område nr. 224, Flynder Å
og heder i Klosterheden Plantage

Titel:

Natura 2000-plejeplan for lysåbne naturtyper og arter på Naturstyrelsens arealer.
2. planperiode 2016-2021 i Natura 2000-område nr. 224 Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage.

Udgiver:

Naturstyrelsen
Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl
www.nst.dk

År:

2017

Foto:

Peter Bundgaard Jensen

Kort:

Naturstyrelsen, på baggrund af kortmaterialer i henhold til tilladelse G18/1997 (Kort og Matrikelstyrelsen)

ISBN nr.

978-87-7179-108-2

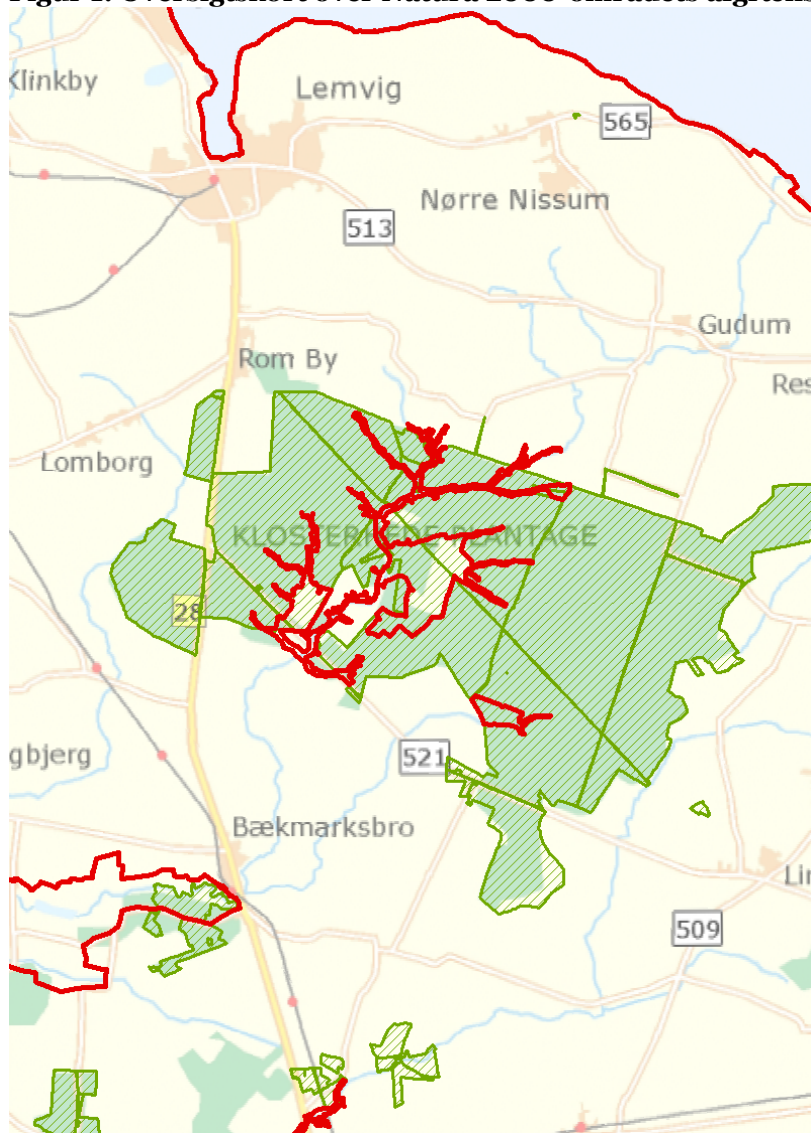
Må citeres med kildeangivelse.



1. Generelt

Der er 20. april 2016 offentliggjort Natura 2000-planer for 252 områder i Danmark.

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N224 Flynder Å og heder i Klosterheden Plantage og vedrører Naturstyrelsens arealer på 462 ha.

Figur 1: Oversigtskort over Natura 2000-områdets afgrænsning



-  Natura2000 område
-  Naturstyrelsens areal

I denne plejeplan er arealer og indsatser opdelt på henholdsvis lysåbne naturtyper og arter knyttet til de lysåbne naturtyper. Natura 2000 plejeplaner for de skovbevoksede naturtyper, samt mere detaljerede oplysninger om indsatsen i Natura 2000-områderne findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000. Bemærk, at Naturstyrelsens samlede arealforvaltning i området er omfattet af flere planbestemmelser og retningslinjer end dem, der findes i denne plan. For supplerende læsning herom henvises til Naturstyrelsens driftsplaner for det pågældende område, som findes på Naturstyrelsens hjemmeside vedr. driftsplanlægning.

Naturstyrelsen har udarbejdet et resumé af plejeplanen, som indgår i en kommunal Natura 2000-handleplan. Dette resumé er vedlagt som bilag 1.

Plejeplanen gælder for perioden 2016 -2021 og skal således senest være gennemført med udgangen af år 2021. Plejeplanen vil forsat være gældende efter 2021 og efterfølgende alene blive ajourført, når der foretages ændringer i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, ændringer i Natura 2000- eller driftsplanlægningen eller ændringer i øvrige forhold, der måtte give anledning til at ajourføre plejeplanen.

Grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planen udgør grundlaget for plejeplanens prioriteringer og valg. I de tilfælde hvor der har været forudset en modstrid mellem hensyn til forskellige arter og/eller naturtyper på områdets udpegningsgrundlag, har Natura 2000-planen allerede foretaget denne prioritering.

Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver løbende overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdier via NOVANA overvågningsprogram. Desuden afrapporterer Danmark den nationale indsats vedrørende habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiverne til EU-kommissionen hvert 6. år.

I 2016-18 foretager Styrelsen for Vand- og Naturforvaltning (SVANA) genkortlægning og tilstandsvurdering på alle arealer (lysåbne naturtyper og skovnaturtyper), og resultatet forventes at indgå i kommende basisanalyser for hvert enkelt område i 2019.

Få adgang til MiljøGIS overvågningsdata fra basisanalysen her:

<http://miljoegis.mim.dk/cbkort?profile=natura2000planer2h2014>

2. Områdebeskrivelse

Natura 2000-området består af et habitatområde. Mål og indsats for udpegningsgrundlaget for habitatområdet gælder kun for arealer inden for den gældende udpegning.

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper: Revling-indlandsklit, våd hede, tør hede, enekrat, hængesæk og levesteder for odder. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af disse og af generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

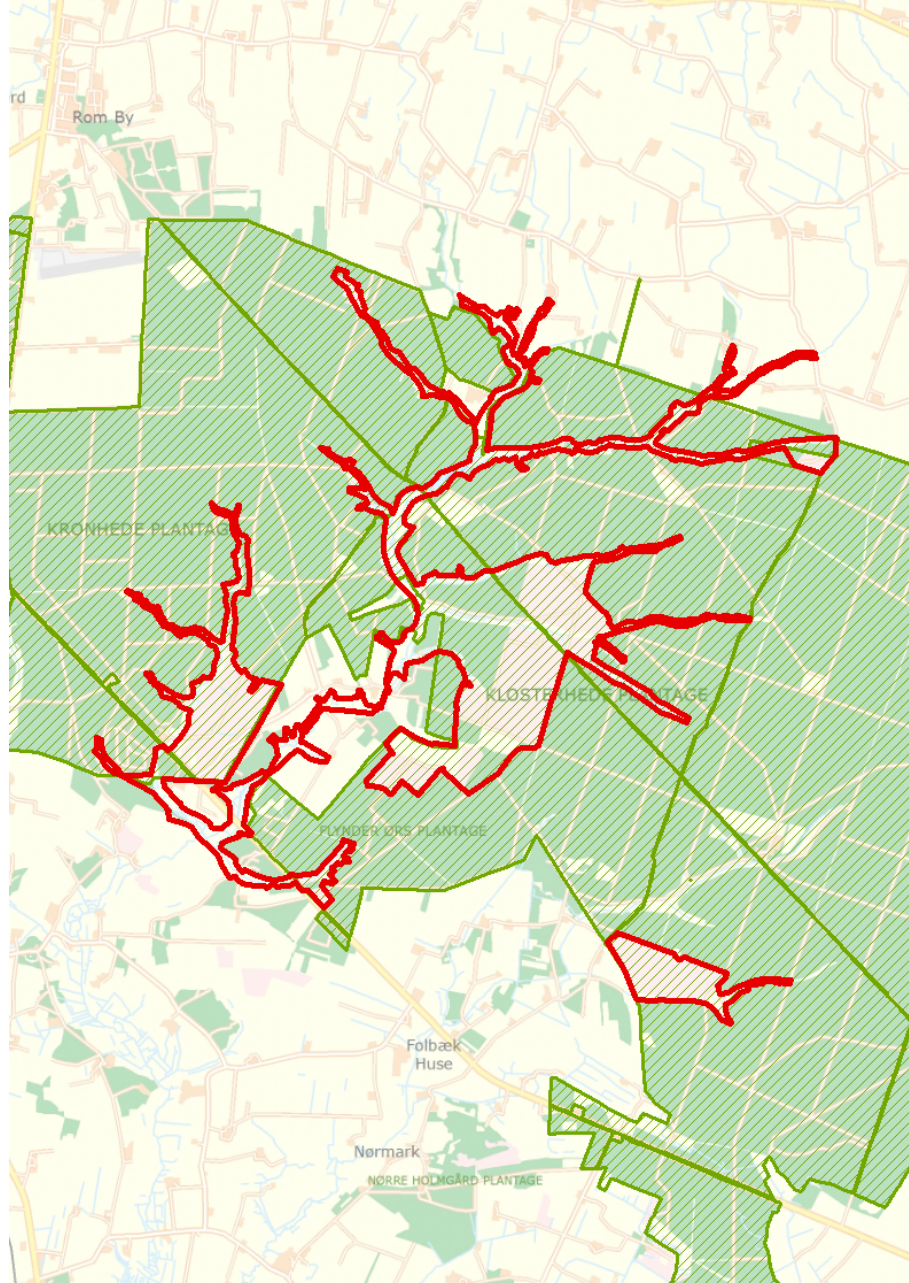
Området er beliggende i Klosterhede Plantage på ca. 563 ha., som er et af de største skovområder med nåletræ i Danmark. Området er beliggende på en hedeslette, og plantagen gennemskæres i nord-sydgående retning af Flynder Å i en ret bred ådal. Området er domineret af tør hede med indslag af våd hede, hængesæk, tørvelavning, kildevæld, sure overdrev samt flere skovnaturtyper. Flynder Å-systemet huser en stor bestand af udsatte bævere, og de er med til at skabe en helt særlig dynamik i området, da de bygger dæmninger og fælder træer. Natura 2000-området ligger i Lemvig Kommune og indenfor vanddistrikt Jylland og Fyn. En mere detaljeret områdebeskrivelse findes i basisanalysen.



For en uddybende beskrivelse af Natura 2000-området, herunder præsentation af udpegningsgrundlaget for området, henvises til [Natura 2000-planen](#). På SVANAs hjemmeside kan der også findes forklaring af begreber mv.

Tabel a: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
6410	Tidvis våd eng	1,8
7140	Hængesæk	5,4
4010	Våd hede	23,7
4030	Tør hede	199,2
7150	Tørvelavning	0,3
2320	Revling-indlandsklit	10,4
5130	Enekrat	12,0
I alt		252,8

Figur 2: Kort over Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-området.



-  Natura2000 område
-  Naturstyrelsens areal

Selve Natura 2000-området har et areal på ca. 563 ha, hvoraf Naturstyrelsen ejer ca. 462 ha (ca. 82 %). Ud af det samlede areal på 462 ha ejet af Naturstyrelsen findes der ca. 252 ha habitattyper. Tørhede er den klart mest dominerende habitattype med ca. 200 ha (indenfor Naturstyrelsens område). Der findes en række mindre søer, som endnu ikke er naturtypebestemte, men som formentlig falder indenfor typerne: lobeliesøer, brunvandede søer samt næringsrige søer.

Desuden er der i udpegningsgrundlaget nævnt følgende arter, der forekommer, eller har potentiale til at kunne indfinde sig, i Naturstyrelsens dele af Natura 2000-området:

- Bæklampret
- Odder

3. Status for gennemførelse og erfaringer fra 1. plejeplanperiode

Plejeplanen for 1. planperiode omfattede 10 plejetiltag hvilket omfattede bl.a. bekæmpelse af invasive arter, græsning, slet samt rydning af bevoksning og aktiv lukning af dræn og grøfter. Bekæmpelse af invasive arter har bestået i at fjerne den spredte opvækst af contortafyr, sitkagran og rødgran på et samlet areal på ca. 63 ha, samt fortsat græsning på ca. 24 ha og ny afgræsning på ca. 4 ha. Der er iværksat tørveskræling på ca. 1 ha tidvis våd eng med henblik på at udvikle mere hhv. våd hede samt tørvelavning. Derudover er der foretaget rydning af ca. 12 ha bjergfyrbbevoksning med henblik på at udvikle mere tør hede.

Naturstyrelsen har gennemført en evaluering i form af en statusopgørelse og overvejelser om hvilke erfaringer, der kan drages af første planperiode. Med baggrund i denne evaluering kan Naturstyrelsen konkludere, at de planlagte indsatser er gennemført i plejeperioden for Naturstyrelsens arealer og at disse indsatser har bidraget positivt til opfyldelse af Natura 2000-planens målsætninger.

Tabel b: Status for gennemførelse af plejeplanens mål for 1. planperiode 2009-2015.

Gennemførte indsatser (antal)	33	Gennemførte indsatser (areal)	207 ha
Ikke-gennemførte indsatser (antal)	2	Ikke-gennemførte indsatser (areal)	3,65 ha

Tabel c: Oversigt over konkrete plejetiltag der ikke er gennemført med begrundelse

Natur type	Naturtypen avn	Plejemål	Plejetiltag	ha	Begrundelse for manglende gennemførelse
6410	Tidvis våd eng	Naturtype-bevarende pleje	Aktiv lukning af dræn og grøfter	2,51	Grøften afleder drænvand fra naboernes dyrkede arealer, hvorfor det ikke har været muligt at lukke grøften.
4030	Tør hede	Naturtype-bevarende pleje	Rydning af opvækst	1,14	Der har været tvivl om, hvorvidt arealet har været naboens eller skovens. Dertil kommer at arealet ikke er nemt tilgængeligt.

					Rydningen forventes gennemført i næste planperiode.
--	--	--	--	--	---

Tabel X: Oversigt over ikke-planlagte plejetiltag der er gennemført, som gavner arter eller naturtyper i udpegningsgrundlaget.

Natur-type	Natur-typenavn	Plejemål	Plejetiltag	ha	Begrundelse for gennemførelse af ikke planlagt plejetiltag
	Ikke habitat-natur	Fremme udvikling mod naturtypen tør hede	Rydning af del af omorika-bevoksning	0,8	Bevoksningen var ustabil og ved at fjerne bevoksningen, kunne sammenhængen mellem to mindre hedearealer (et på hver side) fremmes og arealet udvides.

Generelle bemærkninger og konkrete erfaringer i forhold til 1. generations plejeplanlægning

Generelle bemærkninger

I området er ovennævnte plejetiltag gennemført, til sikring af den sammenhængende lysåbne natur og plejemålene vurderes at være nået. Alle habitatnaturtyperne i udpegningsgrundlaget vurderes overordnet at have haft gavn af plejen, der har medvirket positivt i forhold til målet om at sikre en gunstig bevaringsstatus.

Hedeområderne indgår i LIFE-Hede projektet, som har sat fokus på hedeplejen og bidraget til konkrete indsatser

Der er nu 8 indhegninger til afgræsning indenfor Natura 2000-området heraf 3 nye arealer; tidligere tjenestejord ved Møllesøen, slugten mellem Gl. Møllevej og Skr. Nedergaard Hansens Vej samt slugten i forlængelse af Tårnsøen, mellem Stovgårdsvej/Jagtvej og Sneppevej, da det kun er et år siden, der er sat hegn, vil vi give afgræsningen et par år endnu, førend vi tager stilling til plejen. Der bliver i år græsset med lavt græsningstryk, hvor der løbende vil blive holdt øje med om der er nok kreaturer og om de kan holde opvækst nede. Alle arealerne er bortforpagtet og bliver udelukkende brugt til afgræsning i sommerhalvåret, i modsætning til tidligere, da skovens egne kreaturer bl.a. gik på heden ved Risbæk hele vinteren. Afpudsning af arealerne vil blive taget op med forpagterne, sådan at blomstrende urter og dermed bl.a. sommerfugle bliver prioriteret højere.

I flere af slugterne er der god bæveraktivitet, hvorfor aktiv fjernelse af træopvækst bliver nedprioriteret, både af hensyn til bæverens føde- og byggegrundlag, men også for at give mulighed for en mere naturlig dynamik, med oversvømmelser og fældning af buske og træer til hhv. foder og byggematerialer til dæmninger og bæverbo. En del steder er bæveraktiviteterne langs veje og parkeringspladser, hvilket giver publikum er rigtig god mulighed for på egen hånd at se og opleve, hvad bæverne er i stand til og hvor hurtigt det kan forekomme. For naturskolen og naturvejlederne giver det ligeledes rigtig gode muligheder for at vise skoleelever og gæster/turister, hvor store ændringer bæveren er i stand til at skabe i naturen, både før, under og efter at den har indtaget et område.

Konkrete erfaringer

Den nordlige del af Fladhøj Hede har været plejet med slet. En lokal entreprenør forespurgte på muligheden for at høste lyng til mønninger, en rigtig god løsning, som er værd at anvende igen, hvis markedet/muligheden byder sig. Pleje har overordnet haft til formål at sikre tilstedeværelsen af forskellige udviklingstrin af heden, fra den helt unge og lave lyng til den gamle "senile" hede med bl.a. enebær og rensdyrlav m.m.

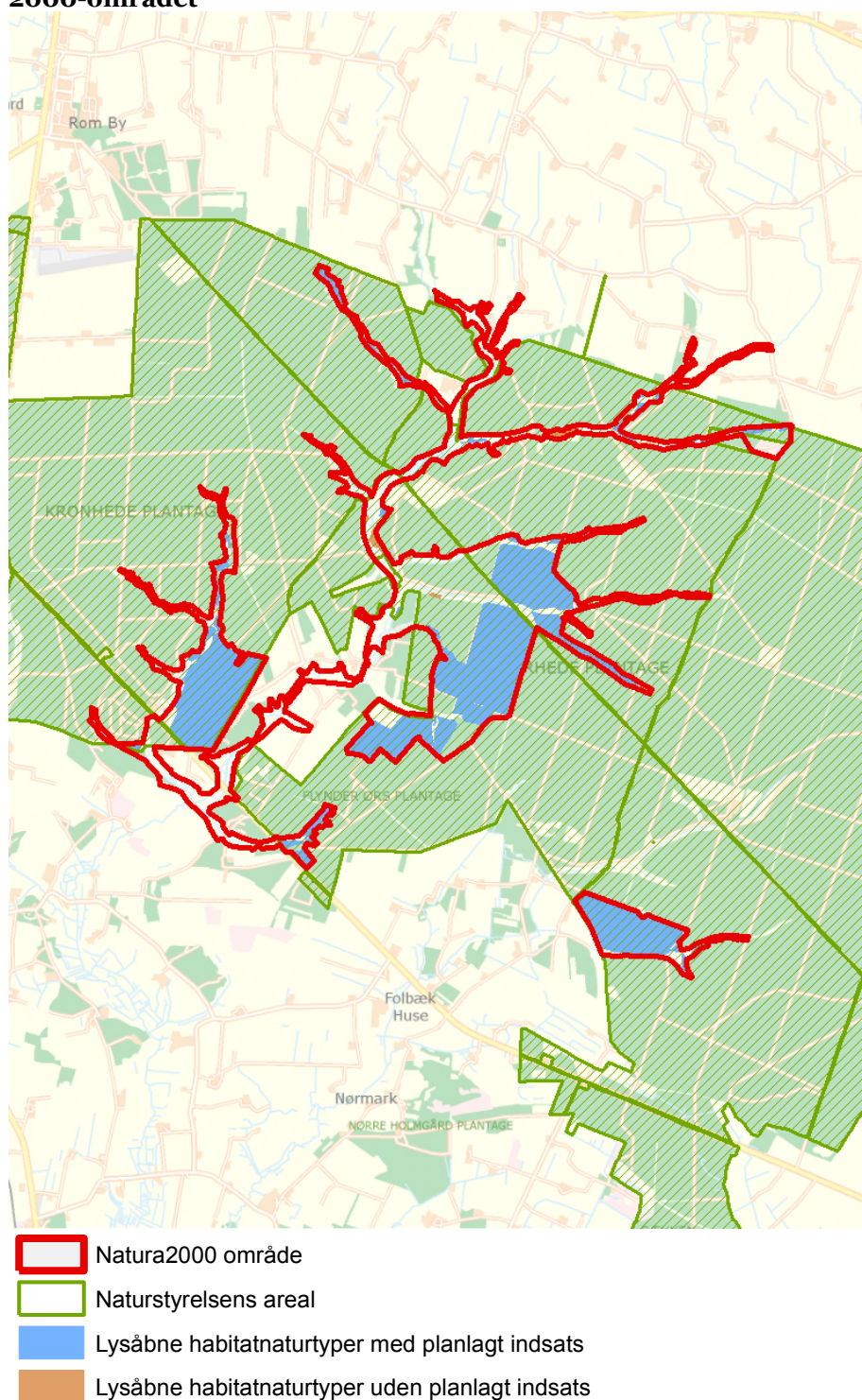
Enebærheden og flere af slugterne er blevet ryddet for mindre træopvækst af fyrre- og grantræer via programmet "Folk på kanten af arbejdsmarkedet, med andre problemer end ledighed" til stor tilfredshed for både Naturstyrelsen og deltagerne i projektet. Træerne er blevet skåret ned og fjernet fra de lysåbne arealer. Nogle steder er der stadig store træer tilbage, som også bør fjernes enten med maskine eller motorsav, for ikke fortsat at virke som frøkilder, men en del af de større opgaver med rydning af træopvækst/store træer på hederne forventes gennemført via EU projektet LIFE Hede, som løber til og med 2016. På denne måde vil hederne i de kommende år være uden større træopvækst, men der skal løbende holdes øje med ny opvækst, isæt hvor fx gyvel og glansbladet hæg står massivt i bevoksningerne langs hederne.

I et par af slugterne blev der i slutningen af 2014 lavet tørveskrælninger, de står stadig mest som sort jord med lidt, og meget spredt, ny vækst.

I slutningen af 2014 hævde vi 4 forskellige steder bunden i en grøft på en kort strækning, for at hæve vandstanden opstrøms. Det har umiddelbart fungeret rigtig fint, men der er behov for et serviceeftersyn, da vandet har en tendens til at grave sin ind i brinken og løbe udenom hævnningen. I mindre vandløb, hvor der ikke er så stor chance for at bæveren flytter ind, er det en enkel løsning med en fin effekt, der skal dog løbende holdes øje med tiltaget, således at vandet ikke finder en nemmere vej udenom.

4. Mål og plejetiltag

Figur 3: Oversigt over lysåbne naturtyper og planlagte indsatser i Natura 2000-området



Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der sikres sammenhæng mellem forekomster af tør hede, våd hede, hængesæk, surt overdrev og tidvis våd eng med henblik på at gøre arealet mere robust overfor a) pludselige hændelser (fx ekstreme vejrforhold), b) klimaændringer c) for at bidrage til etablering af større driftsenheder.
- Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne tør hede med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.
- Naturstyrelsen vil være særligt opmærksom på våd hede og surt overdrev som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

I dette afsnit beskrives Naturstyrelsens *mål* for de ovenstående lysåbne naturtyper og arter i denne planperiode. Der kan være flere mål for et givent areal med en naturtype, og det samme kan være tilfældet for en art.

Desuden præsenteres de typer af *plejetiltag*, som Naturstyrelsen vil anvende på baggrund af Naturstyrelsens erfaringer og bedste viden om naturpleje, der blandt andet omtales i det vejledende indsatskatalog for Natura 2000-plejeplanlægning for lysåbne naturtyper, Skov- og Naturstyrelsens Naturplejestrategi (1999), Naturstyrelsens plejebog om 'Græsning og høslæt i naturplejen', Naturstyrelsens plejebogsserie for henholdsvis overdrev, ferske enge, søer, strandenge, hede, mose, små vandhuller, Naturstyrelsens Naturportal samt konkrete erfaringer fra EU-LIFE Hede projektet.

På et areal kan der forekomme mere end én slags plejetiltag, ligesom der kan være fastlagt flere tiltag for en art.

Arealtallene i tabellerne udtrykker Naturstyrelsens vurdering af omfanget af de enkelte plejetiltag, der vil blive gennemført i plejeplanens periode. På Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000 findes links til kort med detaljerede oplysninger om mål og indsatser på lokalitetsniveau.

Plejemål og plejetiltag for lysåbne naturtyper

Der vil på de lysåbne naturtyper i dette Natura 2000-område blive foretaget *løbende* pleje, med henblik på opretholdelse af naturtypen i form af henholdsvis græsning og mekanisk pleje, rydning af opvækst, og bekæmpelse af invasive arter, jf. nedenstående skema.

Endvidere er ca. 198 ha heder er underlagt en cyklisk drift med lyngslæt og pletvise afbrændinger med års mellemrum.

Der foretages endvidere *enkelstående* indgreb i form af hegning, rydning af bevoksninger på/i tilknytning til lysåbne arealer og understøttelse af genetablering af naturlig hydrologi ved aktiv lukning af dræn og grøfter og ved en passiv indsats, idet der ikke vedligeholdes grøfter i området.

Rydning af bevoksning, i tilknytning til/imellem lysåbnearealer, iværksættes på ikke-habitatnatur, der søges udviklet til lysåbne naturtyper med henblik på at udvikle naturtyperne våd hede, hængesæk og tidvis våd eng.

Tabel e: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	4010	Våd hede	Sikring af naturtypen	23,7
			Naturtypebevarende pleje	23,7
	4030	Tør hede	Sikring af naturtypen	199,2
			Naturtypebevarende pleje	199,2
	7140	Hængesæk	Sikring af naturtypen	5,4
			Naturtypebevarende pleje	5,4
	6410	Tidvis våd eng	Sikring af naturtypen	1,8
			Naturtypebevarende pleje	1,8
	7150	Tørvelavning	Sikring af naturtypen	0,3
			Naturtypebevarende pleje	0,3
	2320	Revling-indlandsklit	Sikring af naturtypen	10,4
			Naturtypebevarende pleje	10,4
	5130	Enekrat	Sikring af naturtypen	12,0
			Naturtypebevarende pleje	12,0

Tabel f: Planlagte løbende plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper
Areal omfattet af indsatsen (ha)

				Omfattet af eksisterende planlægning	Total
	Naturtype		Plejetiltag		
Eksisterende habitatnatur	4010	Våd hede	Rydning af opvækst	Eksisterende	19,9
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,7
			Tørveskrælning	Nyt	0,6
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	1,5
			Græsning	Eksisterende	2,7
				Nyt	0,3
	4030	Tør hede	Rydning af opvækst	Eksisterende	198,9
			Tørveskrælning	Nyt	3,3
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	2,5
			Græsning	Eksisterende	33,2
				Nyt	0,2
			Bekæmpelse af invasive arter	Eksisterende	0,4
			Afbrænding	Eksisterende	5,0
	7140	Hængesæk	Rydning af opvækst	Eksisterende	3,2
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	2,2
			Græsning	Eksisterende	0,2
	6410	Tidvis våd eng	Rydning af opvækst	Eksisterende	1,4
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,4
	7150	Tørvelavning	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,3
	2320	Revling-indlandsklit	Rydning af opvækst	Eksisterende	10,4
			Tørveskrælning	Nyt	0,8
			Græsning	Eksisterende	8,3
	5130	Enekrat	Rydning af opvækst	Eksisterende	12,0

I tabel f er der en opdeling i to kategorier "eksisterende" og "nye":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "nye": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

**Tabel g: Planlagte enkeltstående plejetiltag af hensyn til lysåbne naturtyper
Areal omfattet af indsatsen (ha)**

		Naturtype	Plejetiltag	Omfattet af eksisterende planlægning	Total
Eksisterende habitatnatur	4010	Våd hede	Rydning af bevoksning	Eksisterende	1,1
			Aktiv lukning af dræn og grøfter	Eksisterende	2,0
			Hegning	Nyt	0,3
			Ændring i vandløbsvedligeholdelse	Nyt	5,0
	4030	Tør hede	Rydning af bevoksning	Eksisterende	2,5
				Nyt	8,4
			Hegning	Nyt	0,2
	7140	Hængesæk	Rydning af bevoksning	Eksisterende	0,1
			Aktiv lukning af dræn og grøfter	Eksisterende	0,3
			Hegning	Eksisterende	0,2
			Ændring i vandløbsvedligeholdelse	Eksisterende	0,2
	6410	Tidvis våd eng	Rydning af bevoksning	Eksisterende	0,2
	2320	Revling-indlandsklit	Rydning af bevoksning	Nyt	2,1

I tabel g er der en opdeling i to kategorier "eksisterende" og "nye":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "nye": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Plejemål og plejetiltag for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af plejetiltagene for naturtyperne i de områder som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet. Disse plejetiltag fremgår af tabel f og g.

Naturstyrelsen planlægger ikke yderligere indsats for arten bæklampret og odder end de plejetiltag, der er oplyst under plejeplanerne for de lysåbne naturtyper.

En mere detaljeret beskrivelse af specifikke artsplejetiltag fremgår af Naturstyrelsens hjemmeside vedr. Natura 2000.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at de i Natura 2000-planen udpegede naturtyper og arter på sigt kan opnå en gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.

- For naturtyper og for arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse I eller II er målsætningen, at udviklingen i deres areal og tilstand er stabil eller i fremgang.
- For naturtyper og arters levesteder, der er vurderet til tilstandsklasse III-V er målsætningen, at udviklingen i deres tilstand er i fremgang, således at der på sigt opnås tilstand I-II og gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.
- Det samlede areal af naturtypen/levestedet skal være stabilt eller i fremgang, hvis naturforholdene tillader det.
- For naturtyper uden tilstandsvurderingssystem er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af naturtyperne stabiliseres eller øges.
- For arter uden tilstandsvurderingssystem og for deres levesteder er målsætningen gunstig bevaringsstatus. Det betyder, at tilstanden og det samlede areal af levestederne for de udpegede arter stabiliseres eller øges, således at der er grundlag for tilstrækkelige egnede yngle- og fourageringsområder for arterne.

Bilag

Bilag 1: Resumé af plejeplan for Naturstyrelsens arealer i Natura 2000-område N 224

Denne plejeplan følger op på Natura 2000-planen for område N224 Flynder Å og heder i Klosterheden Plantage og vedrører Naturstyrelsens arealer på 462 ha.

Natura 2000-området består af et habitatområde. Mål og indsats for udpegningsgrundlaget for habitatområdet gælder kun for arealer inden for den gældende udpegningsgrundlag.

Dette Natura 2000-område er specielt udpeget på grundlag af en væsentlig tilstedeværelse af følgende naturtyper: Revling-indlandsklit, våd hede, tør hede, enekrat, hængesæk og levesteder for odder. Natura 2000-planens målsætninger og indsatsprogram er væsentlige elementer i beskyttelsen af disse og af generel sikring og forbedring af områdets naturværdier.

Området er beliggende i Klosterhede Plantage, som er et af de største skovområder med nåletræ i Danmark. Området er beliggende på en hedeslette, og plantagen gennemskæres i nord-sydgående retning af Flynder Å i en ret bred ådal. Området er domineret af tør hede med indslag af våd hede, hængesæk, tørvelvning, kildevæld, sure overdrev samt flere skovnaturtyper. Flynder Å-systemet huser en stor bestand af udsatte bævere, og de er med til at skabe en helt særlig dynamik i området, da de bygger dæmninger og fælder træer. Natura 2000-området ligger i Lemvig Kommune og indenfor vanddistrikt Jylland og Fyn. En mere detaljeret områdebeskrivelse findes i basisanalysen.

Plejeplanen er udarbejdet i overensstemmelse med Natura 2000-planens målsætninger og adresserer konkret følgende områdespecifikke retningslinjer fra Natura 2000-planens indsatsprogram:

- Der sikres sammenhæng mellem forekomster af tør hede, våd hede, hængesæk, surt overdrev og tidvis våd eng med henblik på at gøre arealet mere robust overfor a) pludselige hændelser (fx ekstreme vejrforhold), b) klimaændringer c) for at bidrage til etablering af større driftsenheder.
- Der gennemføres en grundlæggende indsats på hedearealer med henblik på forbedring af naturtilstanden ved enten efterfølgende pleje eller periodevis rydning/skrælning/afbrænding.
- Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter på naturtyperne tør hede med fokus på arealer med en forekomst på over 10 %.

Naturstyrelsen vil være særligt opmærksom på våd hede og surt overdrev som har en væsentlig forekomst i området (jf. områdets målsætning) og er i tilbagegang.

Tabel I: Kortlagte lysåbne naturtyper i plejeplanen

Lysåbne naturtyper (ha)		
	Naturtype	Total
6410	Tidvis våd eng	1,8
7140	Hængesæk	5,4
4010	Våd hede	23,7
4030	Tør hede	199,2
7150	Tørvelavning	0,3
2320	Revling-indlandsklit	10,4
5130	Enekrat	12,0
I alt		252,8

Desuden er der i udpegningsgrundlaget nævnt følgende arter, der forekommer, eller har potentiale til at kunne indfinde sig, i Naturstyrelsens dele af Natura 2000-området:

- Bæklampret
- Odder

Indsats for de lysåbne naturtyper

I det følgende angives Naturstyrelsens planlagte indsats for de lysåbne naturtyper på udpegningsgrundlaget.

Tabel II: Plejemål for lysåbne naturtyper

Målsatte habitatnaturtyper (ha)				
		Naturtype	Målsætning	Total
Eksisterende habitatnatur	4010	Våd hede	Sikring af naturtypen	23,7
			Naturtypebevarende pleje	23,7
	4030	Tør hede	Sikring af naturtypen	199,2
			Naturtypebevarende pleje	199,2
	7140	Hængesæk	Sikring af naturtypen	5,4
			Naturtypebevarende pleje	5,4
	6410	Tidvis våd eng	Sikring af naturtypen	1,8
			Naturtypebevarende pleje	1,8
	7150	Tørvelavning	Sikring af naturtypen	0,3
			Naturtypebevarende pleje	0,3
	2320	Revling-indlandsklit	Sikring af naturtypen	10,4
			Naturtypebevarende pleje	10,4
	5130	Enekrat	Sikring af naturtypen	12,0
			Naturtypebevarende pleje	12,0

Tabel III: Planlagte løbende plejetiltag for lysåbne naturtyper
Areal omfattet af indsatsen (ha)

			Omfattet af eksisterende planlægning		
	Naturtype	Plejetiltag	Eksisterende	Total	
Eksisterende habitatnatur	4010	Våd hede	Rydning af opvækst	Eksisterende	19,9
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,7
			Tørveskrælning	Nyt	0,6
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	1,5
			Græsning	Eksisterende	2,7
				Nyt	0,3
			Afbrænding	Eksisterende	0,0
	4030	Tør hede	Rydning af opvækst	Eksisterende	198,9
			Tørveskrælning	Nyt	3,3
			Bekæmpelse af andre problemarter	Eksisterende	2,5
			Græsning	Eksisterende	33,2
				Nyt	0,2
			Bekæmpelse af invasive arter	Eksisterende	0,4
			Afbrænding	Eksisterende	5,0
	7140	Hængesæk	Rydning af opvækst	Eksisterende	3,2
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	2,2
			Græsning	Eksisterende	0,2
	6410	Tidvis våd eng	Rydning af opvækst	Eksisterende	1,4
			Ingen indsats i planperioden	Eksisterende	0,4
	7150	Tørvelavning	Rydning af opvækst	Eksisterende	0,3
	2320	Revling-indlandsklit	Rydning af opvækst	Eksisterende	10,4
			Tørveskrælning	Nyt	0,8
			Græsning	Eksisterende	8,3
	5130	Enekrat	Rydning af opvækst	Eksisterende	12,0

Tabel IV: Planlagte enkeltstående plejetiltag for lysåbne naturtyper

Areal omfattet af indsatsen (ha)				Omfattet af eksisterende planlægning	Total
	Naturtype	Plejetiltag			
Eksisterende habitatnatur	4010	Våd hede	Rydning af bevoksning	Eksisterende	1,1
			Aktiv lukning af dræn og grøfter	Eksisterende	2,0
			Hegning	Nyt	0,3
			Ændring i vandløbsvedligeholdelse	Nyt	5,0
	4030	Tør hede	Rydning af bevoksning	Eksisterende	2,5
				Nyt	8,4
			Hegning	Nyt	0,2
	7140	Hængesæk	Rydning af bevoksning	Eksisterende	0,1
			Aktiv lukning af dræn og grøfter	Eksisterende	0,3
			Hegning	Eksisterende	0,2
			Ændring i vandløbsvedligeholdelse	Eksisterende	0,2
	6410	Tidvis våd eng	Rydning af bevoksning	Eksisterende	0,2
	2320	Revling-indlandsklit	Rydning af bevoksning	Nyt	2,1

I tabel III og IV er der en opdeling i to kategorier "eksisterende" og "nye":

- "Eksisterende": Kategorien dækker over de tilfælde, hvor det pågældende plejetiltag allerede er omfattet af den eksisterende driftsforvaltning eller hvor det fremgår af eksisterende driftsplaner og lignende, at plejetiltaget vil blive gennemført i plejeplanperioden.
- "nye": Kategorien omfatter de tiltag, der alene gennemføres for at opfylde målene i N2000-planerne for 2016-2021.

Plejemål og plejetiltag for arter

Som hovedregel vil arterne på udpegningsgrundlaget have gavn af plejetiltagene for naturtyperne i de områder som arten er eller potentielt kan blive tilknyttet. Disse plejetiltag fremgår af tabel III og IV.

En mere detaljeret beskrivelse af specifikke artsplejetiltag fremgår af Naturplejemarket i bilag til driftsplanen.

Forventningen til den samlede indsats

Den samlede indsats for naturtyper og arter på styrelsens arealer forventes at medføre, at de i Natura 2000-planen udpegede naturtyper og arter på sigt kan opnå en gunstig bevaringsstatus, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.



**Miljø- og
Fødevareministeriet**
Naturstyrelsen

Gjøddinggård
Førstballevej 2
7183 Randbøl

www.nst.dk